

**LIETUVOS RESPUBLIKOS LIGOS IR MOTINYSTĖS SOCIALINIO DRAUDIMO ĮSTATYMO NR. IX-110 1, 5, 11¹, 16, 19, 22, 23,
24 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO PRIEDU ĮSTATYMO PROJEKTO
DERINIMO PAŽYMA**

Institucijos pavadinimas, rašto data ir numeris	Pastabos ir pasiūlymai	Žyma apie pastabas ir pasiūlymus, į kuriuos neatsižvelgta ar atsižvelgta iš dalies
Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2021 m. liepos 21 d. išvada Nr. ((2.119Mr-02)-5K-2112243)-6K-2104470	Atkreiptinas dėmesys į tai, kad išlaidos motinystės socialinio draudimo išmokoms kasmet viršija pajamas iš motinystės socialinio draudimo. Pagal Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto 2021 metų rodiklių patvirtinimo įstatymą numatoma, kad 2021 m. šios išlaidos pajamas viršys 16,3 mln. eurų. Įstatymų projektų aiškinamajame rašte nurodoma, kad siūlomoms naujoms vaiko priežiūros išmokų skyrimo ir mokėjimo nuostatoms įgyvendinti 2022 m. papildomai iš Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto prireiktų 8,5 mln. eurų. Atsižvelgdami į tai, siūlome papildomai įvertinti ir pasiūlyti nustatyti tokius vaiko priežiūros išmokos dydžius ir neperleidžiamų mėnesių apskaičiavimo tvarką, kurie atitiktų Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto finansines galimybes juos įgyvendinti. Siekiant atskirų draudimo rūšių įmokų ir išmokų balanso tuo pačiu galėtų būti svarstoma ir dėl valstybinio socialinio draudimo įmokų tarifo dydžio perskirstymo tarp atskirų draudimo rūšių.	Atsižvelgta iš dalies. Siekiant, kad nemažėtų vaiko priežiūros išmokų dydžiai vaikus auginantiems tėvams, vaiko priežiūros išmokos mokėjimo trukmė ir dydžiai pasirinkti tokie, kad vaiko priežiūros išmokų gavėjai nenukentėtų ir, susumavus vaiko priežiūros išmokos sumą už visus metus, gautų tokio pat dydžio ar net didesnes vaiko priežiūros išmokas, nei gauna šiuo metu. Plačiau paaiškinta aiškinamajame rašte. Lietuvos Respublikos ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo Nr. IX-110 1, 5, 11 ¹ , 16, 19, 22, 23, 24 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo priedu įstatymo projektu (toliau – Ligos ir motinystės įstatymo projektas) teikiamiems pasiūlymams dėl vaiko priežiūros išmokos dydžių ir neperleidžiamų mėnesių apskaičiavimo tvarkos pakeitimų, preliminariais Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2021 m. I ketvirčio skaičiavimais, 2022 metams reikės apie 8,5 mln. Eur Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto lėšų. Tačiau, įvertinus tai, kad Ligos ir motinystės įstatymo projektu teikiami kompleksiniai siūlymai (pvz., dėl vaiko priežiūros išmokos mokėjimo turint darbinės veiklos pajamų antraisiais vaiko auginimo metais), lėšų poreikis nurodytu įstatymo projektu teikiamiems siūlymams įgyvendinti bus mažesnis.
Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos 2021	DK projektu keičiamo Darbo kodekso 134 straipsnio 1 dalyje siūloma nustatyti, kad „pagal šeimos pasirinkimą, išskyrus šio straipsnio 3 dalyje nurodytos trukmės atostogų vaikui prižiūrėti dalį, motinai (įmotei), tėvui (įtėviui), senelei,	Neatsižvelgta. 2 mėnesių neperleidžiamos vaiko priežiūros atostogos gali būti suteikiamos tik vaiko tėvams (įtėviams, globėjams). Vaiko senelis, senelė ar kitas giminaitis, faktiškai auginantis vaiką, gali pasinaudoti tik

<p>m. rugpjūčio 2 d. išvada Nr. 1D-4419</p>	<p><u>seneliui arba kitiems giminaičiams, faktiškai auginantiems vaiką, taip pat darbuotojui, paskirtam vaiko globėju, suteikiamos atostogos vaikui prižiūrėti iki vaikai sukanka treji metai</u>“. To paties straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad: „Pirmiausia atostogų vaikui prižiūrėti dviejų mėnesių trukmės dalį išnaudoja <u>kiekvienas iš vaiko tėvų (tėvių, globėjų)</u> ir ši atostogų dalis negali būti perleista kitam.“ Atsižvelgus į tai, neaišku, kaip suteikiamos ir ar suteikiamos 2 mėnesių neperleidžiamos atostogos tuo atveju, kai, vadovaujantis Darbo kodekso 134 straipsnio 1 dalimi, atostogos vaikui prižiūrėti suteikiamos vaiko <u>seneliui, seneliui arba kitiems giminaičiams, faktiškai auginantiems vaiką</u>, nes Darbo kodekso 134 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad 2 mėnesių neperleidžiamos atostogos vaikui prižiūrėti suteikiamos <u>kiekvienam iš vaiko tėvų (tėvių, globėjų)</u>. Siūlome patikslinti ir suvienodinti vartojamas sąvokas.</p> <p>Taip pat atkreipiame dėmesį, kad LMI projektu keičiamo LMI 22 straipsnio 1 dalyje siūloma nustatyti, kad „teisę gauti vaiko priežiūros išmoką turi <u>vienas iš tėvų (tėvių) ar globėjas, ar šio straipsnio 5 dalyje nustatytas sąlygas atitinkantis vienas iš vaiko senelių</u>“.</p> <p>Atsižvelgę į tai, siūlome tikslinti Projektuose siūlomą reguliavimą.</p>	<p>likusiais vaiko priežiūros atostogų mėnesiais. Tas ir nustatyta Lietuvos Respublikos darbo kodekso 2, 25, 26, 30, 36, 40, 44, 46, 47, 51, 52, 55, 57, 59, 72¹, 75, 79, 107, 113, 117, 126, 133, 134, 136, 137, 138, 169, 171 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projekto 23 straipsniu keičiamame 134 straipsnyje. Atitinkamos nuostatos nustatytos ir Ligos ir motinystės įstatymo projekte, t. y. šio projekto 6 straipsniu keičiamo 22 straipsnio 1 dalyje įteisinta bendro pobūdžio nuostata, kurioje nustatytos sąlygos teisei į vaiko priežiūros išmoką nustatyti ir kurios galioja visiems įteisintiems gavėjams (vienam iš tėvų (tėvių) ar globėjui, ar nustatytas sąlygas atitinkančiam vienam iš vaiko senelių), o Ligos ir motinystės įstatymo projekte, t. y. šio projekto 6 straipsniu keičiamo 22 straipsnio 2 dalyje konkrečiai nustatyta, kas turi teisę gauti vaiko priežiūros išmoką už dviejų mėnesių trukmės vaiko priežiūros atostogų dalį, t. y. kiekvienas iš vaiko tėvų (tėvių) ar globėjų, atitinkančių minėto straipsnio 1 dalyje nustatytas sąlygas.</p>
<p>Lietuvos verslo konfederacija 2021 m. rugpjūčio 27 d. išvada Nr. 21-27600</p>	<p>1. Norime atkreipti dėmesį į Teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnyje nustatytus principus. Pažymėtina, kad <i>efektyvumo principas</i>, kaip nurodyta minėtame įstatyme, reiškia, „kad rengiant teisės akto projektą turi būti įvertinamos visos galimos teisinio reguliavimo alternatyvos ir pasirenkama geriausia iš jų, teisės akte turi būti įtvirtinamos veiksmingiausiai ir ekonomiškiausiai teisinio reguliavimo tikslą leisiančios pasiekti priemonės“. Mūsų manymu, Projekto Nr.1 ir Projekto Nr. 2 nuostatos, kuriomis siekiama</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies.</p> <p>Atsižvelgdami į Direktyvos (ES) 2019/1158 nuostatas, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2019 m. spalio 25 d. įsakymu Nr. A1-657 „Dėl darbo grupės sudarymo“ buvo sudaryta tarpžinybinė darbo grupė (toliau – SADM darbo grupė), kuri iki 2020 m. vasario 28 d. turėjo parengti pasiūlymus ir galimas alternatyvas dėl Direktyvos (ES) 2019/1158 perkėlimo aspektų. SADM darbo grupė parengė skirtingas alternatyvas (iš viso šešias, viena iš jų buvo susijusi su vaiko priežiūros paslaugomis ir išmokų mokėjimu tik tuo atveju, jeigu</p>

<p>perkelti Direktyvos (ES) 2019/1158 nuostatas, ne visai atspindi Direktyvos tikslą, nes ja yra „siekiama užtikrinti lyčių lygybę, susijusią su galimybėmis darbo rinkoje ir vienodu požiūriu darbe visoje ES, padedant užtikrinti tėvų ir prižiūrėtojų asmenų profesinio bei asmeninio gyvenimo pusiausvyrą. Joje nustatyti būtiniausi reikalavimai, susiję su šeimos atostogomis (tėvystės, vaiko priežiūros ir prižiūrėtojo asmens atostogomis) ir su susitarimų dėl lanksčių darbo sąlygų taikymu. Ja siekiama paskatinti moteris dalyvauti darbo rinkoje ir vyrams bei moterims lygiau dalytis priežiūros pareigomis. Ja sukuriamos paskatos vyrams prisiimti lygią su moterimis priežiūros pareigų dalį, nes nustatomos mokamos tėvystės ir vaiko priežiūros atostogos, kurių stoka lemia, kad mažai tėvų vyrų naudojami atostogomis. Dėl moterų ir vyrų profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyros politikos disbalanso stiprėja lyčių stereotipai ir skirtumai darbo ir priežiūros srityse. Vienodo požiūrio politikos turėtų spręsti stereotipų, susijusių su vyriškomis ir moteriškomis profesijomis bei vaidmenimis, problemą“ (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/lt/LSU/?uri=CELEX:32019L1158).</p> <p>Siūlant nuostatas, kurios iš esmės keičia dabartinį reguliavimą ir nustato ilgesnes vaiko priežiūros atostogas nei dabar siūloma (vietoj 12 mėnesių – 18 mėnesių), vadovaujantis teisėkūros <i>efektyvumo principu</i>, tikslinga aptarti paskatinimo sugrįžti į darbą įvairesnes priemones – ne tik galimybę gauti darbo užmokestį ir vaiko priežiūros socialinio draudimo išmoką, bet ir galimybę gauti vaiko priežiūros paslaugas, šių paslaugų kompensavimo mechanizmus, kaip tai ir numatyta Direktyvos (ES) 2019/1158 tiksluose.</p> <p>Taip pat, ne mažiau svarbus yra ir teisėkūros <i>aiškumo principas</i>, kuriuo siekiama, kad teisinis reguliavimas būtų</p>	<p>vaikas lanko vaiko priežiūros įstaigas), kurios buvo aptartos Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos politinės vadovybės ir Europos Komisijos atstovų. Pirmoji alternatyva – vaiko priežiūros išmokų mokėjimas iki kol vaikui sueis dveji metai – pasirinkta atsižvelgiant į vaiko priežiūros institucijų galimybes priimti mažamečius vaikus. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo Nr. I-1489 2, 7, 8, 24, 36, 47 ir 67 straipsnių pakeitimo įstatymu Nr. XIII-3416:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) nuo 2021 m. rugsėjo 1 d. (per 4 metus) turi būti užtikrintas privalomas ikimokyklinis ugdymas visiems 4 000 vaikų, kurie auga socialinę riziką patiriančiose šeimose; 2) nuo 2022 m. rugsėjo 1 d. sudarytos galimybės vaikams ugdytis pagal priešmokyklinio ugdymo programą dvejus metus; 3) kasmet vienai amžiaus grupei nuo 2023 m. iki 2025 m. užtikrinti visuotinį ugdymą 4, 3 ir 2 metų amžiaus vaikams. <p>Antroji alternatyva – vaiko priežiūros išmokos mokėjimas iki kol vaikui sueis 18 mėn. – pasirinkta atsižvelgiant į tai, kad šiuo metu vaiko priežiūros išmokos mokėjimas iki vienerių metų nėra populiarus pasirinkimas tėvų tarpe (išmokos mokėjimą iki vienerių metų renkasi tik apie 1000 tėvų, kai dviejų metų išmokos mokėjimo laikotarpį renkasi virš 20 tūkst. tėvų). Be to, remiantis OECD 2018 m. duomenimis („Education at a glance 2018“) pastebėta, kad Lietuvoje tik apie 10 proc. vaikų iki dviejų metų lanko vaiko priežiūros įstaigas, didžioji dalis jų pradeda lankyti, kai vaikui sueina 1,5 m. Atsižvelgiant į tai, buvo siūloma vaiko priežiūros išmoką mokėti nuo 1,5 m., kai atsiranda realios galimybės vaiką leisti į vaiko priežiūros įstaigas ir taip šeimai lengviau derinti darbą ir šeimą. Taip pat, siekiant paskatinti tėvus rinktis trumpesnę (18 mėn.) alternatyvą, buvo pasirinkti tokie išmokos dydžiai, kad bendra išmokos suma pasirinkus 24 ar 18 mėn. alternatyvą būtų tokia pati. Pasirinktos alternatyvos (dvi) buvo pateiktos svarstyti dvejose viešosiose konsultacijose.</p> <p>Pirmoji viešoji konsultacija su visuomene „Kaip paskatinti tėčius įsitraukti į vaiko priežiūrą: 2 alternatyvos, kaip siūloma keisti vaiko</p>
---	--

	<p>„logiškas, nuoseklus, glaustas, suprantamas, tikslus, aiškus ir nedviprasmiškas“. Pažymėtina, kad aukščiau minėtų projektų kai kurios nuostatos yra suformuluotos neaiškiai, dviprasmiškai, pvz., Projekto Nr. 1 16 straipsnis, ypač dėstomos Darbo kodekso 134 straipsnio 3 ir 4 dalys, arba Projekto Nr. 2 4 straipsnio 2 dalis.</p>	<p>priežiūros atostogų tvarką“ vyko apklausos būdu nuo 2020 m. birželio 29 d. iki 2020 m. liepos 16 d., kurioje buvo siūloma pasirinkti vieną iš dviejų ministerijos siūlomų alternatyvų. Išsamesnė informacija apie apklausos rezultatus: https://epilietis.lrv.lt/lt/konsultacijos/kaip-paskatinti-tecius-isitraukti-i-vaiku-prieziura-2-alternatyvos-kaip-siuloma-keisti-vaiko-prieziuros-atostogu-tvarka. Antrasis viešųjų konsultacijų etapas – nuotolinė ekspertų diskusija „Tėčių įtraukimas į šeimos gyvenimą: kaip keisis vaiko priežiūros atostogos?“, vyko 2021 m. vasario 15 d., kurios metu buvo aptariami pirmosios viešosios konsultacijos rezultatai. Viešosios konsultacijos rezultatai: https://epilietis.lrv.lt/lt/konsultacijos/nuotoline-ekspertu-diskusija-teciu-itraukimas-i-seimos-gyvenima-kaip-keisis-vaiko-prieziuros-atostogos. Po abiejų konsultacijų etapų gauti rezultatai buvo analizuojami su Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos vadovybe, Europos Komisijos atstovais.</p>
	<p>2. Atkreipiame dėmesį, kad nuo vaiko priežiūros socialinio draudimo išmokos yra mokamas privalomojo sveikatos draudimas 6 proc. ir gyventojų pajamų mokestis 15 procentų. Jei vaiką prižiūrintis asmuo pradeda dirbti, jis vėl moka tuos pačius mokesčius bei kitas socialinio draudimo įmokas. Reformuojant sistemą, siūlome viską vertinti kompleksiskai, o ne tvarkyti tik socialinio draudimo išmokų dalį. Siūlome aiškumo dėlei pateikti skaičiavimus dėl siūlomos reformos planuojamos finansinės naudos valstybės, socialinio draudimo ir privalomojo sveikatos draudimo fondams, preziumuojant, kad darbuotojai rinksis galimybę dirbti, ir dėl to bus papildomai surenkami gyventojų pajamų mokesčiai, privalomojo sveikatos draudimo ir socialinio draudimo įmokos.</p>	<p>Iš dalies atsižvelgta.</p> <p>Skaičiavimai dėl siūlomos reformos planuojamos finansinės naudos valstybės, socialinio draudimo ir privalomojo sveikatos draudimo fondams nebuvo atlikti, nes daug skirtingų faktorių turi įtakos skaičiavimams: kiek tėvų grįš dirbti, koks jų darbo užmokestis, kokia apimtimi grįš dirbti. ir pan.</p> <p>Darant prielaidą, kad vaiko priežiūros atostogų metu ne visą darbo dieną dirbtų apie 50 proc. vaiko priežiūros išmokos gavėjų (kurių darbo užmokestis sudarytų vidutinį), socialinio draudimo įmokų suma sudarytų 28 mln. Eur, privalomo sveikatos draudimo įmokų suma – 14 mln. Eur, o gyventojų pajamų mokesčio įmokų suma (nevertinant neapmokestinamo pajamų dydžio) sudarytų 40 mln. Eur. Pažymėtina, kad jeigu daugiau tėvų dirbtų, atitinkamai surenkamų įmokų suma didėtų, jeigu mažiau – mažėtų.</p>
	<p>3. Projekto Nr. 2 5 straipsniu yra keičiamas Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo 22 straipsnis, kuris</p>	<p>Iš dalies atsižvelgta.</p>

	<p>yra papildomas 3 ir 4 dalimis dėl kurių turime pastabų. Tuo tarpu, kai šios Vyriausybės tikslas yra mažinti administracinę naštą, yra įvedamas reikalavimas savivaldybių taryboms nustatyti atvejus, kada laikoma, kad vaiką augina vienas iš jo tėvų (įtėvių) ar globėjų. Siūlome nustatyti <i>paprastesnį mechanizmą</i> - asmens deklaraciją, kad jis vienas augina vaiką, juolab, kad dalis atvejų yra jau reglamentuota minėtame siūlyme. Tokią informaciją darbuotojas teikia darbdaviui, nes jam yra taikomos papildomos Darbo kodekse nustatytos socialinės garantijos. Manome, kad tuo taip pat darbuotojas galėtų informuoti ir Sodrą, pateikdamas deklaraciją, o jei kyla pagrįstų abejonių dėl pateiktų duomenų teisingumo, <i>tik tuomet</i> būtų kreipiamasi į savivaldybės socialinį darbuotoją patikrinti šią informaciją. Ministerijos siūlomas pakeitimas iš esmės suponuoja nuostatą, kad visi darbuotojai bus linkę apgauti ir yra kuriamas papildomas mechanizmas apgaulei nustatyti.</p>	<p>Ligos ir motinystės įstatymo projektas patikslintas, nustatant, kad vaiko priežiūros išmoka už papildomą dviejų mėnesių trukmės vaiko priežiūros atostogų dalį bus skiriama ir mokama tais atvejais, jei Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Fondo valdyba) teritorinis skyrius nustato, kad vaiką augina vienas tėvų (įtėvių) ar globėjų (<i>t. y. atsisakyta nuostatos, kad faktą, kad vaiką augina vienas iš jo tėvų (įtėvių) ar globėjų, turėtų nustatyti savivaldybės</i>). Laikoma kad vaiką augina vienas iš tėvų, kai kitas tėvas (įtėvis) ar globėjas yra miręs ar pripažintas mirusiu; kitas tėvas (įtėvis) ar globėjas yra pripažintas nežinia kur esančiu; kitam tėvui (įtėviui) ar globėjui terminuotai ar neterminuotai yra apribota tėvų valdžia; vaikui, kurio priežiūrai suteiktos vaiko priežiūros atostogos, nenustatyta tėvystė. Minėtieji kriterijai bus patvirtinami vadovaujantis Ligos ir motinystės socialinio draudimo išmokų nuostatuose, patvirtintuose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. sausio 25 d. nutarimu Nr. 86 „Dėl Ligos ir motinystės socialinio draudimo išmokų nuostatų patvirtinimo“ (toliau – Ligos ir motinystės socialinio draudimo išmokų nuostatai), nustatyta tvarka (Lietuvos Respublikos gyventojų registro ir (ar) Socialinės paramos šeimai informacinės sistemos duomenimis, ir (ar) kitais asmens papildomai pateiktais dokumentais).</p>
	<p>4. 6 ir 7 straipsnių nuostatos, susijusios su prailgintų vaiko priežiūros atostogų trukme ir vaiko priežiūros išmokų dydžiais yra nesuderinamos nei su Direktyvos (ES) 2019/1158 preambulėje nurodytais siekiais, nei su Aiškinamajame rašte nurodytu siekiu – sudaryti palankesnes sąlygas motinų reintegracijai į darbo rinką joms pasinaudojus motinystės ir vaiko priežiūros atostogomis.</p> <p><i>Pirma</i>, tam kad darbuotojas rinktųsi galimybę dirbti prižiūrint vaiką, jam turi būti sudarytos ne tik palankios darbo sąlygos, bet turi būti ir palanki vaiko priežiūros infrastruktūra.</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies.</p> <p>Atsižvelgdami į Direktyvos (ES) 2019/1158 nuostatas, buvo sudaryta SADM darbo grupė, kuri iki 2020 m. vasario 28 d. turėjo parengti pasiūlymus ir galimas alternatyvas dėl Direktyvos (ES) 2019/1158 perkėlimo aspektų. SADM darbo grupė parengė skirtingas alternatyvas (viso šešias, viena iš jų buvo susijusi su vaiko priežiūros paslaugomis ir išmokų mokėjimu tik tuo atveju, jeigu vaikas lanko vaiko priežiūros įstaigas), kurios buvo aptartos ministerijos politinės vadovybės ir Europos Komisijos. Pirmoji alternatyva – vaiko priežiūros išmokų mokėjimas iki kol vaikui sueis dveji metai – pasirinkta atsižvelgiant į vaiko priežiūros institucijų galimybes priimti mažamečius vaikus.</p>

<p>Antra, dėl lanksčių darbo sąlygų tariasi dvi darbo sutarties šalys, tačiau ministerija neįvertino, kad:</p> <p>1) išėjus darbuotojui vaiko priežiūros atostogų paprastai į darbą yra priimamas pakaitinis darbuotojas, kuris taip pat turi visas darbuotojo teises ir pareigas. Jei darbuotojas, esantis vaiko priežiūros atostogose, pareiškia norą grįžti į darbą, tai visiškai neapsaugotas lieka pakaitinis darbuotojas. Atitinkamai siūlome tikslinti ir Projekto Nr. 1 nuostatas, nes turi būti ilgesni įspėjimo terminai, galimybė keisti darbo sąlygas tokiam darbuotojui;</p> <p>2) nėra įvertinta reali galimybė grįžti, kai darbuotojai uždirba daugiau, nei paskirta išmoka; nenumatytas ir nesiūlomas joks mechanizmas, kaip tokius darbuotojus skatinti grįžti į darbo rinką. Siūlome įvertinti galimybę mokėti bent jau proporcingai mažesnes išmokas, o ne diskriminuoti daugiau uždirbančius darbuotojus. Šiuo metu ši draudimo rūšis turi socialinės paramos aspektą, todėl nereikėtų rūšiuoti darbuotojų pagal jų gaunamas pajamas, o reikėtų suteikti vienodą galimybę visiems gauti darbo pajamas ir vaiko priežiūros išmoką. Siūlome tinkamai įvertinti darbuotojų galimybes grįžti į darbą, jų sumokamų įmokų sumas, ir persvarstyti teikiamas alternatyvas nediskriminuojant darbuotojų pagal jų uždirbamas pajamas;</p> <p>3) turi būti skatinamos abi šalys susitarti, ne tik darbuotojas, bet ir darbdavys. Siūlome įvertinti papildomus darbdavio kaštus, susijusius su darbo organizavimu, kai tų pačių funkcijų atlikimui įdarbinami net keli žmonės (vaiko priežiūros atostogose esantis darbuotojas ir pakaitinis darbuotojas), taip pat ir darbo užmokesčio kaštus, bei atitinkamai tikslinti ne tik Darbo kodeksą, bet ir mokestinius įstatymus. Pvz., siūlome įverti tai, kad darbo vietos kaina yra skaičiuojama kartu su</p>	<p>Vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo Nr. I-1489 2, 7, 8, 24, 36, 47 ir 67 straipsnių pakeitimo įstatymu Nr. XIII-3416:</p> <p>1) nuo 2021 m. rugsėjo 1 d. (per 4 metus) turi būti užtikrintas privalomas ikimokyklinis ugdymas visiems 4 000 vaikų, kurie auga socialinę riziką patiriančiose šeimose;</p> <p>2) nuo 2022 m. rugsėjo 1 d. sudarytos galimybės vaikams ugdytis pagal priešmokyklinio ugdymo programą dvejus metus;</p> <p>3) kasmet vienai amžiaus grupei nuo 2023 m. iki 2025 m. užtikrinti visuotinį ugdymą 4, 3 ir 2 metų amžiaus vaikams.</p> <p>Antroji alternatyva – vaiko priežiūros išmokos mokėjimas iki kol vaikui sueis 18 mėn. – pasirinkta atsižvelgiant į tai, kad šiuo metu vaiko priežiūros išmokos mokėjimas iki vienerių metų nėra populiarus pasirinkimas tėvų tarpe (išmokos mokėjimą iki vienerių metų renkasi tik apie 1000 tėvų, kai dviejų metų išmokos mokėjimo laikotarpį renkasi virš 20 tūkst. tėvų). Be to, remiantis OECD (2018) duomenimis pastebėta, kad Lietuvoje tik apie 10 proc. vaikų iki dviejų metų lanko vaiko priežiūros įstaigas, didžioji dalis jų pradeda lankyti, kai vaikui sueina 1,5 m. Atsižvelgiant į tai, buvo siūloma vaiko priežiūros išmoką mokėti nuo 1,5 m., kai atsiranda realios galimybės vaiką leisti į vaiko priežiūros įstaigas ir taip šeimai lengviau derinti darbą ir šeimą. Taip pat, siekiant paskatinti tėvus rinktis trumpesnę (18 mėn.) alternatyvą, buvo pasirinkti tokie išmokos dydžiai, kad bendra išmokos suma pasirinkus 24 ar 18 mėn. alternatyvą būtų tokia pati. Pasirinktos alternatyvos (dvi) buvo pateiktos svarstyti dvejose viešosiose konsultacijose.</p> <p>Pirmoji viešoji konsultacija su visuomene „Kaip paskatinti tėčius įsitraukti į vaiko priežiūrą: 2 alternatyvos, kaip siūloma keisti vaiko priežiūros atostogų tvarką“ vyko apklausos būdu nuo 2020 m. birželio 29 d. iki 2020 m. liepos 16 d., kurioje buvo siūloma pasirinkti vieną iš dviejų ministerijos siūlomų alternatyvų. Išsamesnė informacija apie apklausos rezultatus: https://epilietis.lrv.lt/lt/konsultacijos/kaip-paskatinti-tecius-isitraukti-i-vaiku-prieziura-2-alternatyvos-kaip-</p>
--	---

	<p>visais mokesčiais ir įmokomis, todėl viena iš galimybių yra dirbant vaiko priežiūros atostogų metu, mokėti tik pensijų draudimo tarifą, tai mažintų darbo vietos kainą ir galimai skatintų sudaryti susitarimus su darbuotojais.</p>	<p>siuloma-keisti-vaiko-prieziuros-atostogu-tvarka. Antrasis viešųjų konsultacijų etapas – nuotolinė ekspertų diskusija „Tėčių įtraukimas į šeimos gyvenimą: kaip keisis vaiko priežiūros atostogos?“, vyko 2021 m. vasario 15 d., kurios metu buvo aptariami pirmosios viešosios konsultacijos rezultatai. Viešosios konsultacijos rezultatai: https://epilietis.lrv.lt/lt/konsultacijos/nuotoline-ekspertu-diskusija-teciu-itraukimas-i-seimos-gyvenima-kaip-keisis-vaiko-prieziuros-atostogos.</p> <p>Po abiejų konsultacijų etapų gauti rezultatai buvo analizuojami su ministerijos vadovybe, Europos Komisijos atstovais.</p> <p>Šiuo metu galiojanti sistema, kai antraisiais vaiko auginimo metais galima gauti ir viso dydžio vaiko priežiūros išmoką, ir darbo užmokestį, lemia, kad antraisiais vaiko auginimo metais vaiko priežiūros išmoka dažnai skiriama tėčiui, kurio darbo užmokestis didesnis, tačiau dažniausiai jis neprižiūri vaiko, nes lieka dirbti, o mažyliu toliau rūpinasi išmokos nebegaunanti mama. 2020 metų Fondo valdybos duomenimis, 40 proc. vaiko priežiūros išmokos gavėjų antrais vaiko auginimo metais yra vyrai ir beveik visi jie – 90 proc. arba 7,5 tūkst. – dirba, o vaiku tuo metu rūpinasi mama.</p> <p>Tokia situacija neskatina moterų grįžti į darbo rinką, o vyrų įsitraukti į šeiminių gyvenimą. Atkreiptinas dėmesys, kad motinystės socialinio draudimo paskirtis – kompensuoti prarastas pajamas. Tad, jei pajamos nėra prarandamos (t. y. dirbama pilnu etatu), nėra ir pajamų, kurias reikėtų kompensuoti. Atsižvelgiant į tai, siūloma visais kitais vaiko priežiūros atostogų mėnesiais asmeniui suteikti galimybę užsidirbti iki 100 proc. buvusio atlyginimo.</p> <p>Direktyvos (ES) 2019/1158 tikslas – sudaryti sąlygas tėvams geriau derinti darbo ir priežiūros pareigas. Tad siūloma nuostata, kai suteikiama galimybė užsidirbti iki 100 proc. buvusio atlyginimo, ir bus užtikrinamos sąlygos derinti darbo ir priežiūros pareigas (t. y. ne siekiama, kad tėvai grįžtų į darbo rinką pilnu etatu, o būtent siekiama,</p>
--	---	--

	<p>5. Siekiant realaus Direktyvos (ES) 2019/1158 tikslų bei nuostatų įgyvendinimo, siūlome tikslinti 7 straipsniu keičiamo Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo 24 straipsnio 4 ir 5 dalis, ir tais atvejais, kai vaiko priežiūros išmokos neperleidžiamais vaiko priežiūros atostogų mėnesiais gavimo metu asmuo turi pajamų ir (ar) išmokų mokėti tam tikrą išmokos dalį, pvz., jei pajamos neviršija daugiau nei pusę nustatytos išmokos, apdraustajam mokama 75 procentų vaiko priežiūros išmokos, jei daugiau nei 50 procentų, tai – 50 procentų vaiko priežiūros išmokos. Pagrindinis principas, kad vaiko priežiūros išmoka yra mokama visada. Siūlomos nuostatos mokėti skirtumą tarp išmokos ir gaunamų pajamų, arba visai nemokėti išmokos, neskatina moterų dalyvauti darbo rinkoje ir vyrų bei moterų lygiau dalytis priežiūros pareigomis bei kurti ryšį su vaiku. Tas pats principas taikytinas ir tais atvejais, kai likusiu vaiko priežiūros išmokos gavimo metu asmuo turi pajamų.</p> <p>Kol nėra sutvarkyta vaikų priežiūros infrastruktūra, šios pajamos ženkliai prisidėtų prie tėvų apsisprendimo daugiau laiko praleisti su vaiku ir tuo pačiu lanksčiai dirbti neiškrentant iš darbo rinkos ir neprarandant darbo įgūdžių. Paminėtina, kad moterų pasitraukimas iš darbo rinkos vaiko priežiūros atostogų metu lemia didelius skirtumus tarp skirtingų lyčių darbuotojų darbo užmokesčio, bei vėliau turi poveikį ir senatvės pensijų dydžiams. Siūlome šias problemas vertinti kompleksiskai, jei ketinama reformuoti sistemą.</p>	<p>kad prižiūrint vaiką vaiko priežiūros atostogų metu, tėvai integruotųsi į darbą bent ne visai darbo dienai ir neprarastų savo darbinių įgūdžių).</p> <p>Neatsižvelgta.</p> <p>Šiuo metu galiojanti sistema, kai antraisiais vaiko auginimo metais galima gauti ir viso dydžio vaiko priežiūros išmoką, ir darbo užmokestį, lemia, kad antraisiais vaiko auginimo metais vaiko priežiūros išmoka dažnai skiriama tėčiui, kurio darbo užmokestis didesnis, tačiau dažniausiai jis neprižiūri vaiko, nes lieka dirbti, o mažyliu toliau rūpinasi išmokos nebegaunanti mama. 2020 metų Fondo valdybos duomenimis, 40 proc. vaiko priežiūros išmokos gavėjų antrais vaiko auginimo metais yra vyrai ir beveik visi jie – 90 proc. arba 7,5 tūkst. – dirba, o vaiku tuo metu rūpinasi mama. Tokia situacija neskatina moterų grįžti į darbo rinką, o vyrų įsitraukti į šeiminių gyvenimą.</p> <p>Atsižvelgdami į Direktyvos (ES) 2019/1158 nuostatas buvo sudaryta SADM darbo grupė, kuri iki 2020 m. vasario 28 d. turėjo parengti pasiūlymus ir galimas alternatyvas dėl Direktyvos (ES) 2019/1158 perkėlimo aspektų. SADM darbo grupė analizavo neperleidžiamųjų ir perleidžiamųjų mėnesių galimą teisinį reglamentavimą ir galimybę dirbti vaiko priežiūros atostogų metu. Alternatyvos buvo aptartos ministerijos politinės vadovybės ir Europos Komisijos. Direktyva (ES) 2019/1158 konkrečiai nereglamentuoja vaiko priežiūros išmokos mokėjimo gaunant darbinės veiklos pajamų, tačiau Europos Komisija susitikimų, vykusių 2019 m. gruodžio 10–11 d. ir 2021 m. gegužės 20 d., metu rekomendavo per neperleidžiamus vaiko priežiūros mėnesius nedirbti nuolatinio darbo, o tėvams prižiūrėti vaikus, taip stiprinant ryšį su jais. O perleidžiamais mėnesiais tėvams dirbti turėtų būti sudarytos galimybės, tačiau užtikrinant, kad vaikas bus prižiūrimas. Be to, Direktyvos (ES) 2019/1158 tikslas – sudaryti sąlygas tėvams geriau derinti darbo ir priežiūros pareigas. Tad siūloma nuostata, kai tėvams suteikiama galimybė užsidirbti iki 100 proc. buvusio atlyginimo, ir bus užtikrinamos sąlygos derinti darbo ir priežiūros pareigas (t. y. ne siekiama, kad tėvai grįžtų į darbo rinką pilnu etatu, o būtent siekiama,</p>
--	--	---

		<p>kad prižiūrint vaiką vaiko priežiūros atostogų metu, tėvai integruotąsi į darbą bent ne visai darbo dienai ir neprarastų savo darbinių įgūdžių).</p> <p>Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad motinystės socialinio draudimo paskirtis – kompensuoti prarastas pajamas. Tad, jei pajamos nėra prarandamos (t. y. dirbama pilnu etatu), nėra ir pajamų, kurias reikėtų kompensuoti. Atsižvelgiant į tai, siūloma visais kitais vaiko priežiūros atostogų mėnesiais asmeniui suteikti galimybę užsidirbti iki 100 proc. buvusio atlyginimo.</p>
<p>Politinės partijos Nacionalinis susivienijimas 2021 m. rugpjūčio 2 d. išvada Nr. 2108020-01</p>	<p>Pagal dabar galiojančią tvarką, vaiko priežiūros atostogose būdama motina gauna išmokas, o tėvas tuo metu dirba ir gauna darbo užmokestį. Pagal Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos siūlomas pataisas, vaiko tėvui naudojantis teise į du neperleidžiamus mėnesius vaikui prižiūrėti, o motinai nusprendus tuos mėnesius likti vaiko priežiūros atostogose (ar išeiti neapmokamų atostogų), šeima dviem mėnesiams netenka vieno asmens pajamų. Tokiu atveju, socialiai teisinga būtų prailginti išmokų laikotarpį dviem mėnesiais: $18+2=20$ mėn. arba $24+2=26$ mėn. Europos Komisijos direktyva, numatanti pokyčius vaiko priežiūros srityje akcentuoja, jog ES šalys ją įgyvendindamos neblogintų esamos tose šalyse naujagimio susilaukusiųjų padėties. Pasirinktas direktyvos įgyvendinimo būdas sudaro sąlygas, kurios pablogintų šeimos papildymo susilaukusiųjų finansinę situaciją.</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Lietuvoje turime vienas ilgiausiai ir geriausiai apmokamas vaiko priežiūros atostogas, kurios sudaro sąlygas tėvams rūpintis mažyliu, užmegzti tvirtą ryšį su juo. Jau ir šiuo metu vaikus auginantys asmenys (dažniausiai mamos) pakankamai ilgam iškrenta iš darbo rinkos. Dar ilgesnis vaiko priežiūros išmokos mokėjimo termino nustatytas reikštų dar ilgesnį mamų pasitraukimą iš darbo rinkos.</p> <p>Direktyvos (ES) 2019/1158 tikslas – užtikrinti vyrų ir moterų lygybės dėl galimybių darbo rinkoje ir požiūrio darbe principo įgyvendinimą, pritaikant ir modernizuojant Europos Sąjungos teisinę sistemą, tėvams ir priežiūros pareigų turintiems asmenims sudaryti sąlygas geriau derinti darbo ir priežiūros pareigas. Tad įgyvendinant Direktyvą (ES) 2019/1158 siekiama, kad mamos, kol tėvai naudojami neperleidžiamomis vaiko priežiūros atostogomis, integruotąsi į darbo rinką, o ne kartu su vaiko tėvu būtų faktiškai namie ir prižiūrėtų vaiką. Pasirinkus tokį variantą, šeima prisiima pasekmes dėl bendrų pajamų sumažėjimo. Analogiškai situacija susidarytų, jei vienas iš tėvų nesinaudotų neperleidžiamomis vaiko priežiūros atostogomis ir už tą laikotarpį negautų vaiko priežiūros išmokos.</p> <p>Dėl šeimos finansinės situacijos pabrėžtina, kad vaiko priežiūros išmokos mokėjimo trukmė ir dydžiai pasirinkti tokie, kad vaiko priežiūros išmokų gavėjai nenukentėtų ir, susumavus vaiko priežiūros išmokos sumą už visus metus, gautų tokio pat dydžio ar net didesnes vaiko priežiūros išmokas, nei gauna šiuo metu. T. y. kadangi</p>

		<p>neperleidžiamais mėnesiais bus mokama net 78 proc. Asmens kompensuojamojo uždarbio (tai atitinka apie 100 proc. darbo užmokesčio „į rankas“), tai atitinkamai kitais mėnesiais vaiko priežiūros išmokos dydis šiek tiek nustatytas mažesnis. Bet bendrame rezultate šeima per visą laikotarpį gautų labai panašią sumą (plačiau paaiškinta aiškinamajame rašte).</p>
<p>Nacionalinės šeimų ir tėvų asociacijos 2021 m. rugpjūčio 2 d. išvada Nr. 20210802-01</p>	<p>1. Ministerijos pasiūlyme nurodoma, kad dviem mamoms ar tėčiui neperleidžiamais apmokamais mėnesiais turi būti pasinaudota šeimos pasirinktos trukmės vaiko priežiūros atostogų išmokos mokėjimo metu (iki vaikui sukaks 18 arba 24 mėn.). Siūlome šiuos du neperleidžiamus mėnesius tėvams ar mamoms apmokėti papildomai prie pagrindinės vaiko priežiūros atostogų išmokos (18 ar 24 mėn. trukmės), netrumpinant šios pagrindinės išmokos mokėjimo trukmės, o suteikiant galimybę šią išmoką gauti pasibaigus 18 ar 24 mėnesių išmokos mokėjimui. Pabrėžtina, kad Direktyvoje nurodyta, jog šie neperleidžiami mėnesiai gali būti panaudoti iki vaikui sukaks aštuoneri metai (5 str.), todėl toks teisės gauti išmoką ir atostogas sutrumpinimas iki 18 ar 24 mėnesių laikytinas neproporcingu.</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Lietuvoje turime vienas ilgiausiai ir geriausiai apmokamas vaiko priežiūros atostogas, kurios sudaro saugias sąlygas tėvams rūpintis mažyliu, užmegzti tvirtą ryšį su juo. Jau ir šiuo metu vaikus auginantys asmenys (dažniausiai mamos) pakankamai ilgam iškrenta iš darbo rinkos. Dar ilgesnis vaiko priežiūros išmokos mokėjimo termino nustatytas reikštų dar ilgesnį mamų pasitraukimą iš darbo rinkos. Dėl šeimos finansinės situacijos pabrėžtina, kad vaiko priežiūros išmokos mokėjimo trukmė ir dydžiai pasirinkti tokie, kad vaiko priežiūros išmokų gavėjai nenukentėtų ir, susumavus vaiko priežiūros išmokos sumą už visus metus, gautų tokio pat dydžio ar net didesnes vaiko priežiūros išmokas, nei gauna šiuo metu. T. y. kadangi neperleidžiamais mėnesiais bus mokama net 78 proc. Kompensuojamojo uždarbio (tai atitinka apie 100 proc. darbo užmokesčio „į rankas“), tai atitinkamai kitais mėnesiais vaiko priežiūros išmokos dydis šiek tiek nustatytas mažesnis. Bet bendrame rezultate šeima per visą laikotarpį gautų labai panašią sumą (plačiau paaiškinta aiškinamajame rašte).</p> <p>Pažymėtina, kad Direktyvos (ES) 2019/1158 5 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad keturių mėnesių vaiko priežiūros atostogos turi būti paimtos iki vaikas sulauks nustatyto amžiaus (iki aštuonerių metų amžiaus), <u>kuris turi būti apibrėžtas kiekvienos valstybės narės arba kolektyvinėmis sutartimis.</u></p> <p>Pastebėtina, kad Lietuva amžių, iki kada galima naudotis vaiko priežiūros atostogomis, yra apibrėžusi Lietuvos Respublikos darbo kodekse, t. y. iki trejų metų.</p>

	<p>2. Dėl išmokos dydžio Direktyva nenustato konkrečių nuostatų, taigi Ministerijos siūlomame projekte siekis keisti dabartinę išmokos skaičiavimo sistemą vaiko priežiūros atostogų metu nėra tiesiogiai susijęs su Direktyvos įgyvendinimu. Tiek pirmaisiais, tiek antraisiais metais vaiko priežiūros atostogų metu išmoka 24 mėn. variante mažinama: pirmaisiais metais dabar mokama 54,31 proc. buvusio atlyginimo, pasiūlyme nurodoma mokėti 45 proc., antraisiais metais atitinkamai dabar numatyta 31,03 proc., siūloma 25 proc. Tai itin svarbu. Ypač atsižvelgiant faktą, kad Lietuvoje neliko pajamų mokesčių lengvatų, kurios priklausytų nuo išlaikomų asmenų šeimoje skaičiaus. Jas panaikinus, tėvai visą likusį dalyvavimo darbo rinkoje laikotarpį mokės mokesčius, nepaisant augančių poreikių didesnėms pajamoms dėl vaikų poreikių. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad mokesčių našta auginant vaikus yra viena didžiausių Europos Sąjungoje. Esant tokiai mokesčių sistemai ir mažinant išmokas yra netesimi duoti rinkėjams įsipareigojimai mažinti mokestinę naštą dirbantiems (šeimoms) ir prioritetizuoti šeimos gerovę didinančias sritis. Demografinė situacija Lietuvoje taip pat yra labai sudėtinga, o išmokų auginant vaikus mažinimas neskatina šeimų apsispręsti turėti daugiau vaikų. Todėl siūlome nemažinti šeimų gaunamų išmokų, o svarstyti, kaip garantuoti šeimų poreikius atitinkančių pajamų stabilumą pagal išlaikomų asmenų skaičių šeimoje, kompleksiskai derinant pajamų, mokesčių joms ir išmokų santykį.</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Dėl šeimos finansinės situacijos pabrėžtina, kad vaiko priežiūros išmokos mokėjimo trukmė ir dydžiai pasirinkti tokie, kad vaiko priežiūros išmokų gavėjai nenukentėtų ir, susumavus vaiko priežiūros išmokos sumą už visus metus, gautų tokio pat dydžio ar net didesnes vaiko priežiūros išmokas, nei gauna šiuo metu. T. y. kadangi neperleidžiamais mėnesiais bus mokama net 78 proc. kompensuojamojo uždarbio (tai atitinka apie 100 proc. darbo užmokesčio „į rankas“), tai atitinkamai kitais mėnesiais vaiko priežiūros išmokos dydis šiek tiek nustatytas mažesnis. Bet bendrame rezultate šeima per visą laikotarpį gautų labai panašią sumą (plačiau paaiškinta aiškinamajame rašte).</p>
	<p>3. Taip pat įstatymo projekte keičiasi galimybė dirbti ir gauti darbo užmokestį vaiko priežiūros atostogų metu. Tokia galimybė atsiranda anksčiau - kai pasibaigia neperleidžiamos mamos ar tėčio atostogų mėnesiai, tačiau pagal Ministerijos siūlymą, darbo užmokesčio ir gaunamos pašalpos suma negalės būti didesnė nei vaiką prižiūrinčio asmens buvęs darbo</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Šiuo metu galiojanti sistema, kai antraisiais vaiko auginimo metais galima gauti ir viso dydžio vaiko priežiūros išmoką, ir darbo užmokestį, lemia, kad antraisiais vaiko auginimo metais vaiko priežiūros išmoka dažnai skiriama tėčiui, kurio darbo užmokestis didesnis, tačiau dažniausiai jis neprižiūri vaiko, nes lieka dirbti, o mažyliu toliau rūpinasi</p>

	<p>užmokestis. Tokia nuostata, šį raštą pasirašiusių organizacijų nuomone, kaip tik siaurina ir blogina galimybes moterims sugrįžti į darbo rinką, nes jos gali dirbti tik mažesne apimtimi, dalimi etato, negali ieškoti pelningesnio darbo ar veiklos. Siūlome palikti dabar galiojančią tvarką ir leisti kitais, ne neperleidžiamų atostogų mėnesiais motinai dirbti ir užsidirbti, neribojant šios galimybės ankstesnio darbo užmokesčio suma.</p>	<p>išmokos nebegaunanti mama. 2020 metų Fondo valdybos duomenimis, 40 proc. vaiko priežiūros išmokos gavėjų antrais vaiko auginimo metais yra vyrai ir beveik visi jie – 90 proc. arba 7,5 tūkst. – dirba, o vaiku tuo metu rūpinasi mama. Tokia situacija neskatina moterų grįžti į darbo rinką, o vyrų įsitraukti į šeiminių gyvenimą.</p> <p>Atkreiptinas dėmesys, kad motinystės socialinio draudimo paskirtis – kompensuoti prarastas pajamas. Tad, jei pajamos nėra prarandamos (t. y. dirbama pilnu etatu), nėra ir pajamų, kurias reikėtų kompensuoti. Atsižvelgiant į tai, siūloma visais kitais vaiko priežiūros atostogų mėnesiais asmeniui suteikti galimybę užsidirbti iki 100 proc. buvusio atlyginimo.</p> <p>Direktyvos (ES) 2019/1158 tikslas – sudaryti sąlygas tėvams geriau derinti darbo ir priežiūros pareigas. Tad siūloma nuostata, kai suteikiama galimybė užsidirbti iki 100 proc. buvusio atlyginimo, ir bus užtikrinamos sąlygos derinti darbo ir priežiūros pareigas (t. y. ne siekiama, kad tėvai grįžtų į darbo rinką pilnu etatu, o būtent siekiama, kad prižiūrint vaiką vaiko priežiūros atostogų metu, tėvai integruotųsi į darbą bent ne visai darbo dienai ir neprarastų savo darbinių įgūdžių).</p>
	<p>4. Siūlome papildyti egzistuojančią vaiko priežiūros išmokos skaičiavimo tvarką ir leisti tėvams rinktis išmokos skaičiavimą pagal abiejų tėvų darbo užmokesčio vidurkį, kaip papildomą alternatyvą prie dabartinio skaičiavimo, kai skaičiuojama pagal vieno iš tėvų, kuris naudojasi vaiko priežiūros atostogomis. Toks valstybės požiūris į šeimą, kaip 2 tėvų visumą, leis lengviau susikeisti tėvams rolėmis, prižiūrint vaikus. Tai stiprins šeimą ir padės lengviau pasiekti direktyvos tikslus: dalintis šeimos našta bei derinti darbo-karjeros interesus abiems tėvams. Taip pat tokia galimybė tėvams nuims šeimos narių darbo interesų konfrontaciją bei padės turėti pastovų valstybės paramos lygį, nepriklausomai nuo tuo metu vaiką prižiūrinčiojo vieno iš tėvų.</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Šiuo metu apdraustaisiais asmenimis laikomi fiziniai asmenys, kurie vadovaujantis Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo nustatyta tvarka valstybinio socialinio draudimo įmokas moka patys ir (ar) už juos šias įmokas moka draudėjai. Lietuvoje įmokos ir išmokos mokamas individualiai (t. y. tik už vieną asmenį). Tuo atveju, jeigu sistema būtų keičiama ir išmokos būtų skaičiuojamos remiantis šeimos sumokėtomis įmokomis, atitinkamai visos išmokos (pensijų, ligos, nedarbo, motinystės, tėvystės, vaiko priežiūros, nelaimingų atsitikimų darbe) turėtų būti mokamas ne kiekvienam asmeniui, o šeimai. Tokia sistema lemtų, kad nebeliktų asmens laisvanoriškumo principo, kuris suteikia galimybę asmeniui, kaip individui, pasirinkti ir pačiam spręsti dėl jam taikomų socialinės apsaugos priemonių.</p>

		<p>Taip pat, pastebėta, kad Europos Sąjungos valstybėse nėra praktikos, kad socialinio draudimo įmokos ir išmokos būtų mokamas ne individualiai, o šeimai.</p>
	<p>5. Vaiko priežiūros atostogų apmokėjimo ir tvarkos klausimai yra labai svarbūs jaunoms šeimoms, siekiančioms karjeros ir kartu ketinančioms susilaukti vaikų. Atsižvelgdami į tai, kad šeima yra visuomenės ir valstybės pagrindas, taip pat į kritinę demografinę padėtį Lietuvoje, manome, kad sąlygos prižiūrėti vaikus negali būti bloginamos, jeigu siekiame palankios šeimai aplinkos. Vaiko priežiūros atostogų išmokos nėra parama šeimoms. Tai netekto darbingumo pajamų kompensavimo išmoka, mokama viso darbinio stažo trukmės dviejų tėvų mokesčių dėka (draudimo įmokų pagrindu). Taip pat tai yra gimstamumo skatinimo ir skurdo mažinimo priemonė. Kadangi šios išmokos mechanizme tamptariai sąveikauja valstybės ir piliečių interesai, atsakomybė už šios priemonės sėkmę bei finansavimą turi būti dalinama proporcingai abiems šalims t. y. antraisiais metais finansinės paramos šeimai mokėjimas galėtų būti vykdomas ir iš valstybės biudžeto.</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>SADM darbo grupėje buvo svarstoma alternatyva minimalias išmokas arba dalį išmokos (antraisiais vaiko auginimo metais) mokėti iš valstybės biudžeto. Alternatyvai mokėti dalį vaiko priežiūros išmokos iš valstybės biudžeto nepritarė Lietuvos Respublikos finansų ministerija. Pažymima, kad vaiko priežiūros išmokos mokėjimas sietinas su motinystės socialiniu draudimu, kai šios išmokos dydis priklauso nuo gaunančiojo šią išmoką turėtų draudžiamųjų pajamų. Todėl būtų neteisinga didesnes motinystės socialinio draudimo įmokas mokėjusių asmenų atžvilgiu vaiko priežiūros išmoką vaikui antraisiais metais, ar kitu laikotarpiu, mokėti visiems vienodo dydžio. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad iš valstybės biudžeto pagal Išmokų vaikams įstatymą mokama vienkartinė išmoka nėščiai moteriai ir išmoka besimokančio ar studijuojančio asmens vaiko priežiūrai tik neturintiems teisės gauti motinystės išmokos ir vaiko priežiūros išmokos pagal Lietuvos Respublikos ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymą. Be to, valstybės biudžeto finansinės galimybės ribotos ir esamos išlaidos viršija pagal galiojančią mokesčių sistemą surenkamas pajamas dėl jau prisiimtų valstybės biudžeto įsipareigojimų.</p>
<p>Nacionalinės šeimos tarybos 2021 m. rugpjūčio 2 d. išvada Nr. 21-8-2-1</p>	<p>1. Atsižvelgdami į tai, kad klausimas apie teisę gauti vaiko priežiūros išmokas turi būti sprendžiamas kompleksiskai, vengiant diskriminacijos dėl šeimyninės padėties, atsižvelgiant į vaiko priežiūros paslaugų ir išteklių jiems užtikrinimą Nacionaliniu lygmeniu, siūlome tikslinti Lietuvos Respublikos ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo 5 straipsnio keičiamo 22 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:</p> <p>„3. Vaiką auginantis vienas iš jo tėvų (įtėvių) ar globėjų, kai šias aplinkybes savivaldybės tarybos nustatyt tvarka patvirtina savivaldybės administracija, įstatymų nustatyta tvarka turi</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies.</p> <p>Direktyva (ES) 2019/1158 konkrečiai nereglamentuoja vaiko priežiūros išmokos mokėjimo tais atvejais, kai yra tik vienas iš tėvų. Direktyvos (ES) 2019/1158 5 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad valstybės narės užtikrina, kad nebūtų galima perduoti dviejų mėnesių vaiko priežiūros atostogų. Tad net, jei vaiką augina vienas iš tėvų, kito iš tėvų neperleidžiamųjų dviejų mėnesių vaiko priežiūros atostogų perleisti vaiką auginančiam vienam iš tėvų pagal Direktyvą (ES) 2019/1158 negalima (t. y. Direktyvoje (ES) 2019/1158 nenumatyta, kad tais atvejais, kai vaiką augina vienas iš tėvų, jis turėtų teisę į 4 mėnesių</p>

	<p>teisę gauti vaiko priežiūros išmoką, analogišką tai, kuri skiriama tėvo ir motinos šeimai.“</p>	<p>(2 motinos ir 2 tėvo) neperleidžiamus vaiko priežiūros atostogų mėnesius).</p> <p>Tad, būtent ir siekiant vengti diskriminacijos dėl šeiminės padėties, Ligos ir motinystės įstatymo projekte ir siūloma įteisinti vaiko priežiūros išmoką už papildomą dviejų mėnesių trukmės vaiko priežiūros atostogų dalį tais atvejais, jei Fondo valdybos teritorinis skyrius Ligos ir motinystės socialinio draudimo išmokų nuostatuose nustatyta tvarka nustato, kad vaiką augina vienas tėvų (įtėvių) ar globėjų. Tokiu būdu socialinės garantijos vieniems vaikus auginantiems asmenims nemažinamos (vaiko priežiūros išmokos dydis vieniems auginantiems vaikus už 2 mėnesius nustatytas 78 proc. kompensuojamojo uždarbio – toks, koks ir už neperleidžiamus vaiko priežiūros atostogų mėnesius).</p>
	<p>2. Atkreiptinas dėmesys, kad siūlomos išmokos – 45 procentai ir 25 procentai gavėjo kompensuojamojo uždarbio dydžiai pablogina finansinę šeimų situaciją, ypač svarbu atsižvelgti į Lietuvos demografinę situaciją, kurios vienas iš pagrindinių blogėjimo veiksnių yra mažas fertilumas, siūloma tikslinti Lietuvos Respublikos ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo 7 straipsnio keičiamo 24 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:</p> <p>„1. Vaiko priežiūros išmokos dydis iki vaikui sueis 18 mėnesių yra 60 procentų išmokos gavėjo kompensuojamojo uždarbio dydžio, jeigu apdraustasis pasirenka gauti šią išmoką, kol vaikui sueis 18 mėnesių. Jeigu apdraustasis asmuo pasirenka gauti vaiko priežiūros išmoką, kol vaikui sueis 24 mėnesiai, šios išmokos dydis iki vaikui sueis vieni metai yra 54,31 procento, o iki vaikui sueis 24 mėnesiai – 31,03 procento išmokos gavėjo kompensuojamojo uždarbio dydžio. Vaiko priežiūros išmokos dydis 18 mėnesių vaiko priežiūros atostogų, suteiktų pagal Darbo kodekso 134 straipsnio 2 dalį, laikotarpiu (išskyrus atvejus, numatytus šio įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punkte) yra 60 procentų išmokos</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Dėl šeimos finansinės situacijos pabrėžtina, kad vaiko priežiūros išmokos mokėjimo trukmė ir dydžiai pasirinkti tokie, kad vaiko priežiūros išmokų gavėjai nenukentėtų ir, susumavus vaiko priežiūros išmokos sumą už visus metus, gautų tokio pat dydžio ar net didesnes vaiko priežiūros išmokas, nei gauna šiuo metu. T. y. kadangi neperleidžiamais mėnesiais bus mokama net 78 proc. kompensuojamojo uždarbio (tai atitinka apie 100 proc. darbo užmokesčio „į rankas“), tai atitinkamai kitais mėnesiais vaiko priežiūros išmokos dydis šiek tiek nustatytas mažesnis. Bet bendrame rezultate šeima per visą laikotarpį gautų labai panašią sumą (plačiau paaiškinta aiškinamajame rašte).</p>

	<p>gavėjo kompensuojamojo uždarbio dydžio, jeigu apdraustasis asmuo pasirenka gauti šią išmoką 18 mėnesių. Jeigu apdraustasis asmuo pasirenka gauti vaiko priežiūros išmoką 24 mėnesius, šios išmokos dydis pirmaisiais įvaikinto vaiko auginimo metais vaiko priežiūros atostogų, suteiktų pagal Darbo kodekso 134 straipsnio 2 dalį, laikotarpiu (išskyrus atvejus, numatytus šio įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punkte) yra 54,31 procento, o antraisiais įvaikinto vaiko auginimo metais – 31,03 procento išmokos gavėjo kompensuojamojo uždarbio dydžio. Vaiko priežiūros išmokos, skiriamos ir mokamos vadovaujantis šio įstatymo 22 straipsnio 2 ir 3 dalimis, dydis yra 78 procentai išmokos gavėjo kompensuojamojo uždarbio dydžio.“</p>	
<p>Trišalė Taryba, 2021 m, rugsėjo 29 d. posėdis Nr. TTP-12</p>	<p>1. Darbdaviai ir darbuotojai nepritaria nuostatai, kad vaiko priežiūros atostogų metu bus leidžiama dirbti ir išmoka nebus mažinama tik tuo atveju, jeigu išmokos ir darbo užmokesčio suma neviršys darbo užmokesčio, iš kurio paskaičiuota išmoka.</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Šiuo metu galiojanti sistema, kai antraisiais vaiko auginimo metais galima gauti ir viso dydžio vaiko priežiūros išmoką, ir darbo užmokesį, lemia, kad antraisiais vaiko auginimo metais vaiko priežiūros išmoka dažnai skiriama tėčiui, kurio darbo užmokestis didesnis, tačiau dažniausiai jis neprižiūri vaiko, nes lieka dirbti, o mažyliu toliau rūpinasi išmokos nebegaunanti mama. 2020 metų Fondo valdybos duomenimis, 40 proc. vaiko priežiūros išmokos gavėjų antrais vaiko auginimo metais yra vyrai ir beveik visi jie – 90 proc. arba 7,5 tūkst. – dirba, o vaiku tuo metu rūpinasi mama.</p> <p>Tokia situacija neskatina moterų grįžti į darbo rinką, o vyrų įsitraukti į šeiminių gyvenimą.</p> <p>Atkreiptinas dėmesys, kad motinystės socialinio draudimo paskirtis – kompensuoti prarastas pajamas. Tad, jei pajamos nėra prarandamos (t. y. dirbama pilnu etatu), nėra ir pajamų, kurias reikėtų kompensuoti. Atsižvelgiant į tai, siūloma vaiko priežiūros atostogų mėnesiais, išskyrus neperleidžiamus vaiko priežiūros mėnesius, asmeniui suteikti galimybę užsidirbti iki 100 proc. buvusio atlyginimo. Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė 2021 m. kovo 12 d. Rekomendacijų įgyvendinimo</p>

		<p>ataskaitoje Nr. YE-4 pateikė rekomendaciją, kad siekiant sukurti valstybinį socialinį draudimą ir socialinę paramą (iš valstybės biudžeto) jungiančią socialinės apsaugos sistemą, reikia atlikti teisinio reguliavimo stebėseną, vertinant Valstybinio socialinio aprūpinimo sistemos pagrindų įstatymo aktualumą ir jo reikalingumą. Atsižvelgiant į vertinimo rezultatus, inicijuoti reikiamus teisinio reglamentavimo pokyčius, kad būtų apibrėžta socialinės apsaugos sistema, socialiniam draudimui ir (ar) atskiroms jo rūšims būdingi principai. Įgyvendinant šią rekomendaciją, siūloma atsisakyti paraminės sistemos elementų socialinio draudimo sistemoje, tokių kaip vaiko priežiūros išmokos mokėjimas antraisiais vaiko priežiūros metais, kai asmuo gauna darbo užmokestį, taip pat siūloma nustatyti, kad vaiko priežiūros išmokos gavimo metu galima dirbti, tačiau gaunamos išmokos ir darbo užmokesčio suma negali viršyti darbo užmokesčio, iš kurio buvo paskaičiuota vaiko priežiūros išmoka.</p> <p>Pažymėtina, kad Direktyvos (ES) 2019/1158 tikslas – sudaryti sąlygas tėvams geriau derinti darbo ir priežiūros pareigas. Tad siūloma nuostata, kai suteikiama galimybė užsidirbti iki 100 proc. buvusio atlyginimo, ir bus užtikrinamos sąlygos derinti darbo ir priežiūros pareigas (t. y. ne siekiama, kad tėvai grįžtų į darbo rinką pilnu etatu, o būtent siekiama, kad prižiūrint vaiką vaiko priežiūros atostogų metu, tėvai integruotųsi į darbą bent ne visai darbo dienos ir neprarastų savo darbinių įgūdžių).</p>
	<p>2. Darbdaviai ir darbuotojai nepritaria 2 vidutinių darbo užmokesčių dydžio išmokų „lubų“ taikymui ir siūlant jas suvienodinti su įmokų „lubomis iki 5 vidutinių darbo užmokesčių dydžio.</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Valstybinio socialinio draudimo sistema yra grįsta solidarumu ir perskirstomoji. Tai reiškia, kad draudžiamąsias pajamas gaunantys asmenys motinystės socialiniam draudimui nuo savo pajamų kas mėnesį moka 1,71 proc. įmokas, tačiau įstatymų leidėjas turi teisę nustatyti tiek išmokų mokėjimo trukmę, tiek procentinę jos dalį, tiek minimalias ir maksimalias ribas.</p> <p>Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas yra nagrinėjęs panašaus pobūdžio klausimą (2018 m. sausio 24 d. nutarimas Nr. KT1-N1/2018) ir konstatavo, kad maksimalaus išmokų dydžio nustatymas vaiko</p>

		<p>priežiūros atostogų metu neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai. Konstitucinis Teismas pabrėžė, kad įgyjant teisę į išmokas vaikui prižiūrėti metus ar dvejus reikalaujama būti sukaupus ne trumpesnę nei 12 mėnesių motinystės socialinio draudimo stažą per paskutinius dvejus metus ir per šį laikotarpį mokamos santykinai nedidelės įmokos lyginant su pensijų ar sveikatos draudimu.</p> <p>Pasak Konstitucinio Teismo, akivaizdu, kad per šį reikalaujamą laikotarpį asmuo negali sumokėti tiek įmokų, kad jos kompensuotų išmokas vaiko priežiūrai vienus ar dvejus metus – o tai vienas ilgiausių vaiko priežiūros laikotarpių visoje Europoje.</p> <p>Dėl šios priežasties valstybė turi teisę nustatyti maksimalias išmokų ribas, išimtis daroma tik motinystės išmokoms, kurios mokamos moters nėštumo ir gimdymo atostogų metu.</p> <p>Pažymėtina, kad jeigu būtų nustatomas kitoks išmokų lubų reikalavimas, prognozuojamas papildomas lėšų poreikis 2022 metams, įvedant 3 VDU išmokų lubas būtų – 13 mln. Eur, 4 VDU – 16 mln. Eur, 5 VDU – 18 mln. Eur. Be to, padidinus vaiko priežiūros išmokų lubas, reikėtų didinti lubas ir kitoms išmokoms (pvz., tėvystės, ligos), kas lemtų dar didesnę lėšų poreikį. Visgi, Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto finansinės galimybės ribotos ir esamos motinystės socialinio draudimo išlaidos viršija (21 mln.) pagal galiojančią mokesčių sistemą surenkamas pajamas, todėl šiuo metu galimybės didinti išmokų lubas nėra.</p>
--	--	---